

УДК 621.326

Гуцалюк В.-ст. Гр. МБ-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

МІСЦЕ ДЕРЖАВИ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Науковий керівник: к.е.н. доцент Дячун О. Д.

Головні завдання держави в умовах ринкових економічних систем:

- правове забезпечення функціонування ринкового механізму;
- організація грошового обігу;
- захист і сприяння розвитку конкуренції;
- виробництво суспільних благ;
- мінімізація трансакційних витрат;
- компенсація зовнішніх ефектів (екстерналій);
- стабілізація макроекономічних коливань;
- перерозподіл доходів через податкову систему;
- реалізація національних інтересів у світовій економіці.

Держава:

1. пред'являє попит на економічні ресурси для здійснення економічної діяльності в державному секторі економіки
2. пред'являє попит на засоби виробництва для виробництва суспільних та інших благ
3. пропонує гроші та пред'являє попит на гроші
4. пропонує суспільні блага без безпосередньої оплати їх, що поліпшує продуктивність підприємницького сектору і зменшує витрати на споживання домогосподарств
5. здійснює урядове регулювання ринкової економіки.

Зовнішні ефекти (екстерналії) — витрати і вигоди, пов'язані з виробництвом і споживанням благ тими суб'єктами, які не є учасниками певної ринкової угоди.

Зовнішні ефекти набувають форми позитивних і негативних.

Позитивні ефекти виникають у випадку, коли виробництво або споживання будь-якого блага приносить некомпенсовані вигоди третім особам.

Приклад. Затрати на обмеження і ліквідацію епідемії холери (ізоляція хворих, надання їм медичної допомоги, утримання впродовж інкубаційного періоду тих, хто мав контакт із хворими тощо) дають позитивний ефект тим, хто міг би захворіти, але уник цієї біди, не оплачуючи безпосередньо перелічених послуг з охорони здоров'я.

Негативні ефекти виникають у випадку, коли виробництво або споживання будь-якого блага зумовлює некомпенсовані витрати третіх осіб.

Приклад. Забруднюючи довкілля, підприємство перекладає частину витрат (на застосування очисних споруд, безвідходних технологій тощо), які йому належало б здійснювати, на населення, змушуючи його таким чином витрачатися на лікування, проживати в умовах дискомфорту і т. ін., і при цьому не компенсує йому цих витрат.